

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 12Co/196/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6115203947
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 10. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ján Gandžala, PhD.
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2016:6115203947.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ing. Jána Gandžalu, PhD. a členov senátu Mgr. Kataríny Katkovej a JUDr. Jany Haluškovej, v konaní navrhovateľa E. G., nar. XX. XX. XXXX, s trvalým pobytom U. XX, XXX XX H., právne zastúpeného JUDr. Líviou Krnčokovou, advokátkou, Advokátska kancelária so sídlom 29. augusta 5, 811 08 Bratislava, proti matke E.. J. J., nar. XX. XX. XXXX, s trvalým pobytom O. XX, XXX XX T. T., právne zastúpenej JUDr. Luciou Fabriciusovou, advokátkou, Advokátska kancelária so sídlom J. A. Komenského 18B, 974 01 Banská Bystrica, a dieťaťu mal. E. J., nar. XX. XX. XXXX, s trvalým pobytom O. XX, XXX XX T. T., zastúpenému kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Bystrica, odbor sociálnych vecí a rodiny, ČSA 7, 974 01 Banská Bystrica, o zapretie otcovstva, na základe odvolania matky proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica č.k. 10C/87/2015-128 zo dňa 09. 02. 2016, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania (druhý výrok) a vo výroku náhrade trov konania štátu (tretí výrok) z r u š u j e a v tomto rozsahu mu vec vracia na nové konanie a rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. 1 Okresný súd Banská Bystrica ako súd prvej inštancie (ďalej aj „okresný súd“ resp. „súd prvej inštancie“ event. „prvoinštančný súd“) rozsudkom zo dňa 09. 02. 2016 návrh navrhovateľa o zapretie otcovstva zamietol (prvý výrok). O trovách konania medzi účastníkmi konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania (druhý výrok). Navrhovateľovi a matke uložil solidárnu povinnosť nahradíť štátu trovy v sume 168,10 Eur, do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia (tretí výrok).

1. 2 V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie konštatoval, že navrhovateľ sa domáhal v zmysle § 93 ods. 1 Zákona o rodine zapretia otcovstva k dieťaťu (mal. E. J.) s odôvodnením, že má vážne pochybnosti o svojom otcovstve k nemu, pretože matka počas vzťahu s ním udržiavala kontakt s bývalým partnerom, v dobe rozhodujúcej pre splodenie s ňou intímny styk nemal, odmietla mu predložiť tehotenskú knižku, opakovane ho nazvala impotentom, v pôrodnici neuviedla kto je otcom dieťaťa, odmietla mu vydať vzorku biologického materiálu za účelom vykonania analýzy DNA a pred vypracovaním písomného znaleckého posudku C.. O.. S. W., H.. sa u znalca informovala, či je naozaj biologickým otcom dieťaťa.

1. 3 Po tom, ako sa navrhovateľ oboznámil so záverom znaleckého posudku súdnej znalkyne S.. L. M., H.. zobral návrh späť. Pre nesúhlas matky so zastavením konania, súd uznesením č.k. 10C/87/2015-103 zo dňa 04. 11. 2015 konanie nezastavil. Keďže zo záverov vyššie uvedeného znaleckého posudku otcovstvo navrhovateľa k dieťaťu nebolo sporné, návrh navrhovateľa o zapretie otcovstva zamietol.

1. 4 Súd prvej inštancie ďalej poukázal na to, že navrhovateľ žiadal, aby súd na rozhodnutie o trovách konania aplikoval (v tej dobe platné a účinné) ustanovenie § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Dôvody hodné osobitného zreteľa na aplikáciu tohto ustanovenia videl v správaní matky, ktoré ho viedlo k pochybnostiam o jeho otcovstve k dieťaťu a k podaniu návrhu.

1. 5 Následne súd prvej inštancie v súvislosti s rozhodnutím o trovách konania poukázal na zákonné znenie v tej dobe platného a účinného ustanovenia § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku a konštatoval, že: „Aplikácia citovaného zákonného ustanovenia pri rozhodovaní o náhrade trov konania

prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú naplnené predpoklady na priznanie náhrady trov konania, ale súd dôjde k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov neprizná. Výnimočnosť môže spočívať v okolnostiach danej veci i v okolnostiach na strane účastníkov konania. Pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa treba prihliadnuť na osobné, majetkové, zárobkové a iné pomery účastníkov konania, a tiež na okolnosti, ktoré viedli účastníkov k uplatneniu práva na súde a ich postoj v konaní.“ V súvislosti s tým potom ďalej uviedol, že vychádzajúc z výpovedí účastníkov a ich písomných podaní má za preukázané nezhody medzi navrhovateľom a matkou (pôvodne - odporkyňou 1/) už pred narodením dieťaťa (pôvodne - odporcu 2/). Existujúce pochybnosti o otcovstve pred uznaním dokazuje vypracovanie znaleckého posudku C.. O.. S.O., H.. Navrhovateľ lekárskymi správami preukázal, že matka po narodení dieťaťa a ani potom jeho meno ako otca dieťaťa neuviedla. Preto mohol mať navrhovateľ oprávnené pochybnosti o svojom otcovstve k dieťaťu, hoci bolo preukázané znaleckým posudkom, ktorý však nemal hodnotu súdnoznaleckého posudku. Preto možno konštatovať, že bolo v záujme právnej istoty nielen navrhovateľa, ale i dieťaťa a matky, aby bolo otcovstvo k dieťaťu dokázané v súdnom konaní. V tom videl dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré aplikoval § 150 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „O.s.p.“) a ani jednému účastníkovi právo na náhradu trov konania nepriznal. 1. 6 Zároveň podľa v tej dobe platného a účinného ustanovenia § 148 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku uložil navrhovateľovi a matke solidárnu povinnosť nahradiť trovy konania štátu, predstavujúce časť znalečného v sume 168,10 Eur, ktoré boli vyplatené z rozpočtových prostriedkov súdu.

2. 1 Proti rozsudku súdu prvej inštancie podala matka (prostredníctvom právnej zástupkyne) v zákonnej lehote odvolanie, ktorým napadla výrok, týkajúci sa trov konania účastníkov (druhý výrok) a výrok o náhrade trov konania štátu (tretí výrok). Žiadala, aby odvolací súd napadnutý rozsudok v uvedených výrokoch zrušil a vec v tomto rozsahu vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

2. 2 V odôvodnení odvolania namietala, že prvoinštančný súd pri rozhodovaní o trovách konania účastníkov nesprávne aplikoval ustanovenie § 150 O.s.p., ktoré má vždy výnimočný charakter. V danom prípade neboli zistené žiadne také okolnosti majúcej charakter dôvodov hodných osobitného zreteľa v súvislosti s postojom navrhovateľa v konaní a jeho pomermi, ktoré by odôvodňovali výnimku zo zásady úspechu v spore. Prvoinštančný súd nedostatočne posudzoval okolnosti, ktoré viedli navrhovateľa k podaniu návrhu a postoj účastníkov v priebehu konania, v ktorom ona (matka) nebola tá, ktorá by navrhovateľa urážala a domáhala zo svojich práv na úkor spoločného dieťaťa. Je preto nespravodlivé, aby znášala vzniknuté trovy konania, vrátane trov právneho zastúpenia, ako i trovy konania vzniknuté z titulu vyplateného znalečného. Prvoinštančný súd teda nesprávne právne posúdil vec z hľadiska rozhodovania o nárokoch na náhradu trov konania účastníkov a trov konania štátu a napriek jej úspechu v konaní neaplikoval ustanovenie § 142 ods. 1 O.s.p., ale ustanovením § 150 O.s.p., pre ktorého použitie neboli zistené riadne dôvody, čím rozsudok v napadnutej časti nemá dostatočné a objektívne odôvodnenie, ktoré je podstatnou náležitosťou každého súdneho rozhodnutia.

2. 3 V zákonnej lehote na podanie odvolania doručila matka (priamo, teda nie prostredníctvom právnej zástupkyne) podanie, formálne označené ako „Doplnenie odvolania proti Rozsudku Okresného súdu zo dňa 09. 02. 2016“, v ktorom uviedla niektoré okolnosti týkajúce sa priebehu pojednávania na prvoinštančnom súde, odberov DNA v rámci nariadeného znaleckého dokazovania a okolnosti týkajúce sa komunikácie s navrhovateľom v priebehu tehotenstva a po pôrode.

3. Navrhovateľ (prostredníctvom právnej zástupkyne) v písomnom vyjadrení k odvolaniu matky žiadal, aby odvolací súd rozsudok prvoinštančného súdu v odvolaní napadnutých výrokoch ako vecne správny potvrdil. Uviedol, že z vo vyjadrení bližšie konkretizovaných skutočností je zrejme, že dôvodom podania jeho návrhu na zapretie otcovstva nebolo jeho správanie, ale naopak, bolo to výlučne správanie matky, ktorá si mala byť vedomá toho, že takémuto konaniu sa mohli vyhnúť, a teda je tu dôvod hodný osobitného zreteľa v zmysle § 150 Občianskeho súdneho poriadku. Má za to, že návrh na zapretie otcovstva bol podaný dôvodne, pretože mal vážne a dôvodné pochybnosti o svojom otcovstve k dieťaťu a preto prvoinštančný súd rozhodol správne, keď o trovách konania rozhodol tak, žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

4. Kolízny opatrovník dieťaťa sa k odvolaniu matky nevyjadril.

5. Odvolanie matky bolo doručené súdu prvej inštancie dňa 22. 03. 2016, teda ešte za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku, ktorý bol ku dňu 01. 07. 2016 zrušený zákonom č. 160/2015 Z.z. Civilným sporovým poriadkom (ďalej aj „CSP“). Dňa 01. 07. 2016 nadobudol účinnosť i ďalší nový procesnoprávny kódex - zákon č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej aj „CMP“), ktorý

upravuje i konanie vo veciach určenia rodičovstva a teda i konanie o zapretie otcovstva (§ 105 písm. c/ CMP) a ktorý v prechodných ustanoveniach, konkrétne v ustanovení § 395 ods. 1 uvádza: „Ak § 396 neustanovuje inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.“ Z ustanovenia § 2 ods. 1 CMP vyplýva: „Na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento neustanovuje inak.“ Pretože rozhodovanie o odvolaní prebieha už v dobe účinnosti CMP, bolo potrebné na odvolacie konanie aplikovať príslušné ustanovenia CMP a CSP.

6. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 CSP), vec preskúmal v rozsahu určenom ustanovením § 65, § 66 CMP, bez nariadenia pojednávania § 385 ods. 1, 2 CSP a contrario a rozsudok prvoinštančného súdu v odvolaní napadnutej časti, t.j. vo výroku o trovách konania účastníkov (druhý výrok) a v súvisiacom výroku o náhrade trov konania štátu (tretí výrok) podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP zrušil a vec mu podľa § 391 ods. 1 CSP vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

7. Ako bolo vyššie uvedené, prvoinštančný súd na rozhodnutie o trovách konania medzi účastníkmi konania aplikoval v tej dobe platné a účinné ustanovenie § 150 ods. 1 O.s.p.. Uvedené ustanovenie (rovnako ako aktuálne ustanovenie - § 257 CSP) predstavovalo výnimku, kedy sa úspešnej strane sporu, respektíve úspešnému účastníkovi náhrada trov konania na základe existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa neprizná. Aplikácia uvedeného ustanovenia § 150 ods. 1 O.s.p. teda prichádza(la) do úvahy v prípadoch, keď sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania, avšak súd dospeje k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov konania celkom alebo sčasti neprizná. Musí však ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý je potrebné v rozhodnutí náležite odôvodniť. Výnimočnosť môže spočívať v okolnostiach danej veci, ale aj v okolnostiach na strane účastníkov konania, resp. strán sporu (v sporovom konaní). Pri skúmaní existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa prihliada súd jednak k majetkovým, osobným a sociálnym pomerom všetkých účastníkov, resp. strán sporu, ale rovnako je potrebné prihliadať aj k okolnostiam, ktoré viedli k uplatneniu práva na súde a dôležitým je aj správanie účastníkov (strán) pred a po podaní návrhu (žaloby). Je potrebné vziať do úvahy aj to, ako by sa uložená povinnosť na náhradu trov konania dotkla neúspešného účastníka konania, ale zároveň je potrebné prihliadnuť aj na to, ako by sa nepriznanie náhrady trov konania dotklo pomerov úspešného účastníka. Pokiaľ súd dospeje k záveru, že pri zohľadnení vyššie uvedených kritérií by sa javilo priznanie trov konania ako neprímerane tvrdé, môže rozhodnúť o trovách konania podľa § 150 ods. 1 O.s.p., avšak svoje rozhodnutie musí náležite odôvodniť.

8. Z vyššie uvedeného odôvodnenia prvoinštančného súdu z dôvodu absencie riadneho odôvodnenia nie je možné zistiť, či pri aplikácii ustanovenia § 150 ods. 1 O.s.p. náležite skúmal a zohľadňoval všetky vyššie uvedené relevantné aspekty (kritéria). Rozhodnutie prvoinštančného súdu je preto v tejto časti absolútne nepreskúmateľné. Odvolaciemu súdu preto neostávala iná možnosť, ako rozsudok prvoinštančného súdu v odvolaní napadnutej časti, t.j. vo výroku o trovách konania účastníkov a v súvisiacom výroku o náhrade trov konania štátu podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP zrušiť a vec mu podľa § 391 ods. 1 CSP vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

9. Z hľadiska hospodárnosti konania odvolací súd uvádza, že okolnosti a skutočnosti, ktoré uviedol prvoinštančný súd v odôvodnení rozhodnutia ako dôvody hodné osobitného zreteľa, samé osebe nie sú spôsobilé byť relevantným dôvodom osobitného zreteľa v zmysle pôvodného ustanovenia § 150 ods. 1 O.s.p., resp. v zmysle aktuálneho ustanovenia § 257 CSP, navyše, ak napr. okolnosti zápisu mena otca bezprostredne po pôrode neboli predmetom dokazovania, teda nebolo skúmané kedy a za akých podmienok dochádza alebo nedochádza k zápisu mena otca narodeného dieťaťa v pôrodnici.

10. Z hľadiska rozhodovania o trovách konania medzi účastníkmi konania a následne i o náhrade trov konania štátu nemožno neprihliadať na pomerne podstatnú skutočnosť a to, že navrhovateľ podal predmetný návrh o zapretie otcovstva po tom, ako po oboznámení sa s posudkom C.. O.. S.O., H., (v ktorom bolo konštatované jeho otcovstvo k dieťaťu) uznal svoje otcovstvo pred príslušným matričným úradom. Za tohto skutkového a právneho stavu si potom mohol a mal byť vedomý, že ak v tomto konaní o zapretie otcovstva nebude úspešný, znáša riziko náhrady trov konania (samozrejme s výnimkou, ak by sa preukázala existencia takých relevantných okolností a skutočností - viď bod 7 odôvodnenia - ktoré by bolo možné považovať za dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle pôvodného ustanovenia § 150 ods. 1 O.s.p., resp. v zmysle aktuálneho ustanovenia § 257 CSP).

11. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (391 ods. 2 CSP).

12. Ak odvolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci (§ 396 ods. 3 CSP).

13. Odvolaním nenapadnutý výrok rozsudku prvoinštančného súdu, ktorým návrh navrhovateľa o zapretie otcovstva zamietol (prvý výrok), zostal nedotknutý (§ 367 ods. 3 CSP).

14. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,

d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,

e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 CMP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).